

بزرگ ترین گناه کبیره، شرک است / گناهان کبیره از نگاه امام صادق(ع)

باید دانست از منظر قرآن، گناهایی که خداوند به جهت ارتکاب آن به صراحت وعده عذاب داده است، گناه کبیره به شمار می رود. امام صادق(ع) در حدیثی که از آن حضرت روایت شده گناهان کبیره را برشمرده است.

باید دانست از منظر قرآن، گناهایی که خداوند به جهت ارتکاب آن به صراحت وعده عذاب داده است، گناه کبیره به شمار می رود. امام صادق(ع) در حدیثی که از آن حضرت روایت شده گناهان کبیره را برشمرده است.

به گزارش خبرنگار مهر، حجت الاسلام والمسلمین حسین انصاریان، استاد اخلاق در قسمتی از کتاب «اسلام دین آسان»؛ که در سال ۹۶ به رشته تحریر درآورده است، می نویسد: گروهی از گناهان هستند که برای مرتکبان آن وعده عذاب داده نشده است، اما آیات بسیاری بر نهی و ترک آن دلالت دارند. از این رو برای شناخت گناهان کبیره، معیارهایی از سوی عالمان دین بیان شده است. گناهایی که به روشنی در قرآن به ازای انجام آن وعده آتش و دوزخ داده شده است؛ یا اعمالی که پیامبر(ص) و ائمه معصومین: آن را گناه کبیره دانسته اند از آن جمله است.

این مفسر، محقق و پژوهشگر علوم و معارف قرآن کریم می افزاید: البته گناهان کبیره به یک میزان مستحق عذاب الهی نیستند؛ بلکه برخی از آنان مربوط به حقّ الله است و برخی علاوه بر نافرمانی خداوند، موجب ضایع شدن حق مردم نیز می شود. می توان برای مورد اول شرک و برای مورد اخیر قتل نفس را نام برد.

انصاریان در ادامه می نویسد: برای این که در بیان موضوع نامبرده از قرآن و روایات هر دو بهره برده باشیم، به بیان روایتی از وجود مبارک امام صادق(ع) می پردازیم. حضرت عبدالعظیم حسنی با سند خویش از امام کاظم(ع) نقل می کند که عمرو بن عبید از امام صادق(ع) در مورد گناهان کبیره مورد اشاره در قرآن سؤال می کند:

«دَخَلَ عَمْرُو بْنُ عَبِيدٍ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع)، فَلَمَّا سَلَّمَ وَجَلَسَ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ: الَّذِينَ يَجْتَبِئُونَ كِبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشِ؛ ثُمَّ أَمْسَكَ، فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ع): مَا أَسْكَتَكَ؟ قَالَ: أَحِبُّ أَنْ أَعْرِفَ الْكِبَائِرَ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ؛ [از موسی بن جعفر(ع) روایت شده که] روزی عمرو بن عبید نزد پدرم [جعفر صادق(ع)] آمد و سلام کرد، سپس نشست و این آیه را تلاوت نمود: «...»؛ کسانی که اجتناب می کنند از گناهان کبیره و فواحش؛ سپس ساکت شد. حضرت(ع) فرمودند: چرا بقیه آیه را نخواندی و ساکت شدی؟ عرض کرد: خواستم تا گناهان کبیره ای که در قرآن آمده، از زبان شما بشنوم که کدامند؟

وی گفت: فَقَالَ (ع): نَعَمْ، يَا عَمْرُو! أَكْبَرُ الْكِبَائِرِ الْإِشْرَاقُ بِاللَّهِ؛ يَقُولُ اللَّهُ: (مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ)؛ حضرت فرمودند: بزرگ ترین گناه کبیره، شرک به خداوند است، چنان که می فرماید: مسلماً هرکس به خدا شرک ورزد، بی تردید خدا بهشت را بر او حرام کند.

وَبَعْدَهُ الْإِيَّاسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ؛ لِأَنَّ اللَّهَ - عَزَّوَجَلَّ - يَقُولُ: إِنَّهُ لَا يَنْتَسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ؛ و بعد ناامیدی از رحمت خدا است. چنان که در قرآن می فرماید: زیرا جز مردم کافر از رحمت خدا مأیوس نمی شوند.

حجت الاسلام انصاریان اظهار می دارد: ثُمَّ الْأَمْنُ لِمَكْرِ اللَّهِ؛ لِأَنَّ اللَّهَ - عَزَّوَجَلَّ - يَقُولُ: فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ؛ و پس از آن ایمنی از مکر [عذاب و مهلت] خداوند است، زیرا خداوند عزوجل می فرماید: [آیا] جز گروه زیان کاران خود را از عذاب و انتقام خدا ایمن نمی دانند؟!

وَمِنْهَا عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ؛ لِأَنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ جَعَلَ الْعَاقَ جَبَّارًا شَقِيًّا؛ دیگری مورد عاق پدر و مادر واقع شدن است و خداوند متعال عاق را «جبار شقی» نامیده است.

وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ؛ لِأَنَّ اللَّهَ - عَزَّوَجَلَّ - يَقُولُ: فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا (إِلَى آخِرِ الْآيَةِ)؛ و دیگری قتل نفسی است که خدا آن را محترم شمرده است، مگر به حق. چنان که خداوند عزوجل می فرماید: و هرکس مؤمنی را از روی عمد بکشد، کیفرش دوزخ است که در آن جاودانه خواهد بود و خدا بر او خشم گیرد و وی را لعنت کند و عذابی بزرگ برایش آماده سازد.

وَقَدْ فَ الْمُحْصَنَةِ، لِأَنَّ اللَّهَ - عَزَّوَجَلَّ - يَقُولُ: لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ؛ و دیگری تهمت و نسبت زنادادن به شخصی پاکدامن است، چنان که خداوند متعال می فرماید: بی تردید کسانی که زنان عقیقه پاکدامن با ایمان را [که از شدت ایمان از بی عفتی و گناه بی خبرند] متهم به زنا کنند، در دنیا و آخرت لعنت می شوند و برای آنان عذابی بزرگ است.

وَأَكُلُ مَالِ الْيَتِيمِ؛ لِأَنَّ اللَّهَ - عَزَّوَجَلَّ - يَقُولُ: إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ ثَارًا وَسَيَصْلُونَ سَعِيرًا؛ و دیگر خوردن و دست اندازی به اموال شخص یتیم است؛ چنان که خداوند عزوجل می فرماید: بی تردید کسانی که اموال یتیمان را به ظلم و ستم چپاول می کنند، فقط در شکم خود آتش وارد می کنند و به زودی در آتش فروزان در می آیند.

وَالْفِرَارُ مِنَ الرَّحْفِ؛ لِأَنَّ اللَّهَ - عَزَّوَجَلَّ - يَقُولُ: وَمَنْ يُؤْلِمْ يَوْمَئِذٍ دُبْرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّقًا لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّرًا إِلَىٰ فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَيُنْسِ الْمَصِيرُ؛ و دیگری فرار از جنگ است [که به دستور پیغمبر اسلام(ص) و یا امام و یا نائب خاص پیغمبر(ص) و امام واجب شده باشد]. چنان که خداوند متعال می فرماید: و هرکس در آن موقعیت به آنان پشت کند [و بگریزد] سزاوار خشمی از سوی خداوند می شود و جایگاهش دوزخ است و دوزخ بد بازگشت گاهی است؛ مگر [این که گریز و فرارش برای انتخاب محلی دیگر] جهت ادامه نبرد با دشمن، یا پیوستن به گروهی [تازه نفس از مجاهدان برای حمله به دشمن] باشد.

وَأَكُلُ الرِّبَا؛ لِأَنَّ اللَّهَ - عَزَّوَجَلَّ - يَقُولُ: الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ؛ و دیگری خوردن ربا است که خداوند متعال می فرماید: کسانی که ربا می خورند [در میان مردم و برای امر معیشت و زندگی] به پا نمی خیزند؛ مگر مانند به پا خاستن کسی که شیطان او را با تماس خود آشفته حال کرده [و تعادل روانی و عقلی اش را مختل ساخته] است.

وَالسِّحْرُ؛ لِأَنَّ اللَّهَ - عَزَّوَجَلَّ - يَقُولُ: وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ؛ و دیگری سحر و جادوکردن و یاد گرفتن و یاد دادن آن است و خداوند متعال در مذمت ساحران فرموده است: و یقیناً [یهود] می دانستند که هرکس خریدار سحر باشد، در آخرت هیچ بهره ای ندارد. همانا بد چیزی است آن چه خود را به آن فروختند، اگر معرفت می داشتند.

وَالزَّنى؛ لِأَنَّ اللَّهَ - عَزَّوَجَلَّ - يَقُولُ: وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا * يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا؛ و دیگری زناکردن است. خداوند متعال می فرماید: و هرکه زنا کند، کیفرش را خواهد دید و عذابش در قیامت مضاعف و دوچندان شود و با ذلت و خواری به جهنم جاوید و مخلد گردد.

وَالْيَمِينُ الْعَمُوسُ الْقَاجِرَةُ؛ لِأَنَّ اللَّهَ - عَزَّوَجَلَّ - يَقُولُ: إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ عَهْدَ اللَّهِ وَأَيْمَانَهُمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ؛ و دیگر سوگند دروغ برای تبهکاری (مانند خوردن مال مردم)، زیرا خداوند عزوجل می فرماید: قطعاً کسانی که پیمان خدا و سوگندهای شان را [برای رسیدن به مقاصد دنیایی] به بهای اندکی می فروشند، برای آنان در آخرت بهره ای نیست.

وَالْعُلُولُ لِأَنَّ اللَّهَ - عَزَّوَجَلَّ - يَقُولُ: وَمَنْ يَعْلُلْ يَأْتِ يَمًا عِلًّا يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛ و دیگری خیانت به دین، مملکت، اموال و ناموس مردم است، چنان که خداوند متعال می فرماید و هرکه خیانت کند، روز قیامت با آن چه در آن خیانت کرده است، بیاید.

وَمَنْعُ الزَّكَاةِ الْمَقْرُوضَةِ؛ لِأَنَّ اللَّهَ - عَزَّوَجَلَّ - يَقُولُ: فَتُكَوَّى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ؛ و دیگری ندادن زکاتی است که خداوند تعالی بر ما واجب کرده است. خداوند می فرماید و پیشانی و پهلو و پشتشان را به آن داغ کنند.

وَشَهَادَةُ الزُّورِ وَكُتْمَانُ الشَّهَادَةِ؛ لِأَنَّ اللَّهَ - عَزَّوَجَلَّ - يَقُولُ: وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ؛ و دیگری شهادت دروغ و ناحق دادن است، که خداوند کریم می فرماید و شهادت را کتمان نکنید! و هرکس آن را کتمان کند، قلبش گناه کار و مریض است.

وَشَرْبُ الْخَمْرِ؛ لِأَنَّ اللَّهَ - عَزَّوَجَلَّ - نَهَى عَنْهَا، كَمَا نَهَى عَنْ عِبَادَةِ الْأَوْثَانِ؛ و دیگری شراب خوردن است و خداوند تعالی از خوردن شراب و مسکرات دیگر نهی فرموده، هم چنان که از بت پرستی نهی نموده است.

وَتَرْكُ الصَّلَاةِ مُتَعَمِّدًا، أَوْ شَيْئًا مِمَّا قَرَضَ اللَّهُ؛ لِأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ(ص) قَالَ: مَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ مُتَعَمِّدًا، فَقَدْ بَرَّئَ مِنْ ذِمَّةِ اللَّهِ وَذِمَّةِ رَسُولِ اللَّهِ(ص)؛ و دیگری ترک نماز است و رسول خدا(ص) در سرزنش کسی که نماز نمی خواند، فرمودند: هرکس عمداً نماز را ترک نماید، از امان و پناه رسول خدا(ص) خارج است.

وَتَقْضُ الْعَهْدَ وَقَطِيعَةَ الرَّحِمِ؛ لِيَأَنَّ اللَّهَ - عَزَّوَجَلَّ - يَقُولُ: أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ؛ و دیگری نقض عهد و قطع رحم نمودن است. خداوند متعال در این باره می فرماید: و پیوندهایی را که خدا دستور به برقراری آن داده است، قطع می کنند و در روی زمین فساد می نمایند. لعنت و بدی (و مجازات) سرای آخرت برای آن ها است.

قال(ع): فَخَرَجَ عَمْرُو - وَلَهُ صُرَاخٌ مِنْ بُكَائِهِ - وَهُوَ يَقُولُ: هَلْكَ مَنْ قَالَ يَرَأْيِهِ وَتَارَعَكَمْ فِي الْقَضْلِ وَالْعِلْمِ([۱]); سپس امام کاظم(ع) فرمودند: عمرو بن عبید از خدمت پدرم خارج شد و سخت به خود می پیچید و به شدت می گریست و می گفت: هلاک شد آن که به رأی خود فتوا می دهد و خود را در فضیلت و علم برابر شما می داند.؛

در پایان باید به این مهم اشاره کرد که از مجموع ۶۲۳۶ آیه قرآن، شمار کمی از این آیات مربوط به عذاب است. از این رو با عمل به احکام و تکالیف و دوری از موارد انذار داده شده، راه سعادت و کمال انسان میسر می گردد.

پیوست:

[۱]. الکافی: ۲ / ۲۸۷، ح ۲۴؛ من لایحضره الفقیه: ۳ / ۵۶۳؛ علل الشرائع: ۲ / ۳۹۱؛ وافی: ۵ / ۱۰۵۲.

برگرفته از کتاب اسلام دین آسان نوشته استاد حسین انصاریان